

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/182/2017
Identifikačné číslo spisu:	1112203655
Dátum vydania rozhodnutia:	16.11.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1112203655.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne N. T., bývajúcej v H., zastúpenej Mgr. Andrejom Bartošovičom, advokátom so sídlom v Šali, Pázmáňa č. 2020/30, proti žalovanému Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Pribinova č.2, o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 15 C 132/2012, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 20. decembra 2016 sp. zn. 9 Co 270/2016, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Trnave z 20. decembra 2016 sp. zn. 9 Co 270/2016 a uznesenie Okresného súdu Galanta z 21. júna 2016 č.k. 15 C 132/2012-602 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Galanta na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej „súd prvej inštancie“) uznesením z 21. júna 2016 č.k. 15 C 132/2012-602 zastavil konanie a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Uviedol, že výzvou z 11. mája 2012 vyzval žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu, na ktorú žalobkyňa reagovala podaním žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov. O tejto žiadosti bolo rozhodnuté uznesením z 24. júla 2012 č.k. 15 C 132/2012-401 tak, že žalobkyni nebolo oslobodenie od súdnych poplatkov priznané; uznesenie nadobudlo právoplatnosť 20. marca 2013. Súd prvej inštancie opätovne výzvou z 30. januára 2015 žalobkyňu vyzval, aby v lehote 10 dní od doručenia výzvy zaplatila súdny poplatok za žalobu s poučením, že ak poplatok nebude zaplatený v určenej lehote, súd konanie zastaví. Právnomu zástupcovi žalobkyne bola výzva na zaplatenie súdneho poplatku doručená 10. februára 2015. Keďže žalobkyňa súdny poplatok za žalobu nezaplatila, konanie podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej „zákon č. 71/1992 Zb.“) zastavil. Výrok o trovách konania odôvodnil § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne uznesením z 20. decembra 2016 sp. zn. 9 Co 270/2016 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne podľa § 387 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. Konštatoval, že súd prvej inštancie v danom prípade postupoval v súlade s dikciou § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb., keďže žalobkyňa napriek výzve na zaplatenie

súdneho poplatku za žalobu a poučení o následkoch nezaplatenia súdneho poplatku, ktorá jej bola riadne doručená, súdny poplatok neuhradila.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, v ktorom uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Uviedla, že nesprávnym zastavením konania o ňou uplatnenom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, súdy jej znemožnili uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Poukázala na to, že v konaní jej bol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi (ďalej „zákon č. 327/2005 Z.z.“) a rozhodnutiami Centra právnej pomoci jej bol určený advokát na poskytovanie právnej pomoci v danom konaní, a vzhľadom na tieto skutočnosti sa na ňu vzťahuje ustanovenie § 4 ods. 3 zákona č. 71/1992 Z.z. a v konaní je od poplatku oslobodená. Žalobkyňa preto žiadala zrušiť uznesenia súdov oboch nižších inštancií a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala za účinnosti CSP v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) jedna z procesných strán, skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a tiež dôvodné.

6. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

7. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu zaujala pred účinnosťou CSP záver, že o odňatie možnosti konať pred súdom (vo význame znemožnenia realizácie procesných oprávnení účastníka občianskoprávneho konania) ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietne zaoberať meritom veci (konanie zastaví alebo odmietne podanie alebo odvolací súd odmietne odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup nie sú dané (viď napríklad R 23/1994 a R 4/2003, ale aj rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 14/1996, prípadne ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001, 5 Cdo 434/2012, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 142/2013, 3 Cdo 98/2015).

8. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba obdobne za účinnosti CSP dospieť k záveru, že o nesprávny procesný postup znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), ide tiež v prípade procesného postupu súdu, ktorý konanie zastaví bez toho, aby boli pre taký procesný postup dané zákonné predpoklady.

9. V danom spore bol žalobkyni priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci v zmysle zákona č. 327/2005 Z.z. a bol jej rozhodnutiami Centra právnej pomoci určený advokát na poskytovanie právnej pomoci, pričom sa tak udialo ešte pred doručením druhej výzvy súdu prvej inštancie z 30. januára 2015, ktorou bola žalobkyňa vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu a pre nezaplatenie ktorého súd prvej inštancie konanie zastavil a odvolací súd jeho rozhodnutie, ktoré napadla žalobkyňa dovolaním, potvrdil; priznanie nároku žalobkyni na poskytnutie právnej pomoci trvá doposiaľ.

10. Zákon č. 71/1992 Zb. v ustanovení § 4 ods. 1 taxatívne vymenúva konania, ktoré sú od súdneho poplatku vecne oslobodené a v ods. 3 a 4 vymenúva osoby, ktoré sú od súdneho poplatku osobne oslobodené. Toto vecné ako aj osobné oslobodenie vyplýva priamo zo zákona č. 71/1992 Zb. alebo

iných právnych predpisov a súd o takomto zákonnom oslobodení nevydáva rozhodnutie. (Ne)priznanie individuálneho oslobodenia od súdneho poplatku podľa § 138 O.s.p. nemá vplyv na nárok účastníka na zákonné oslobodenie od súdneho poplatku (porovnaj II. US 180/2010). Z ustanovenia § 4 ods. 3 zákona č. 71/1992 Zb. vyplýva zákonné osobné oslobodenie osoby, ktorej bol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa osobitného predpisu, ktorý je medzi inými aj zákon č. 327/2005 Z.z.

11. Keďže v danom spore bol žalobkyni priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z.z., vzťahuje sa na ňu zákonné oslobodenie od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 3 zákona č. 71/1992 Zb. Tým, že odvolací súd, nerešpektujúc vyššie uvedené ustanovenie, nesprávne rozhodol o potvrdení prvoinštančného uznesenia o zastavení konania, bolo žalobkyni znemožnené uskutočňovanie jej procesných práv v takej miere, že tým bolo zároveň porušené jej právo na spravodlivý proces. Zastavením konania, hoci na to neboli zákonné dôvody, došlo k porušeniu ústavného zákazu denegatio iustitiae, ktorý je implicitne obsahom práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 až 50 Ústavy Slovenskej republiky. Nezákonné zastavenie konania totiž vo svojich dôsledkoch znamená neprípustné odopretie súdnej ochrany uplatnenému subjektívnemu právu.

12. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne je procesne prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP a že žalobkyňa v ňom dôvodne namieta ňou uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti.

13. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Dovolací súd zruší aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, len ak nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 449 ods. 2 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Dovolací súd podľa týchto ustanovení napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako aj uznesenie súdu prvej inštancie zruší a vec vráti prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

13. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP).

14. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách odvolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.